

سیری در موزه‌های متفاوت

زمانی موزه‌ها تنها محل جمع‌آوری آثار هنری و تاریخی یا نمونه‌های خاص جانوری بوده‌اند اما در دنیای به‌شدت متغیر امروز، موزه‌ها نیز با رویکردهای جدید دچار دگردیسی مفهومی شده‌اند. بسیاری از این موزه‌ها را می‌توان با اندک خلاقیتی به مکانی برای تدریس تبدیل کرد. هم‌چنین می‌توان به‌عنوان معلم با بازدید از هر موزه، گنجینه تصویری خوبی برای تدریس در کلاس آماده ساخت و برای موضوعات مختلف درسی، مستقیم و غیرمستقیم از آن بهره گرفت. به همین منظور چند نمونه از موزه‌های متفاوت و جالب مثل موزه آب در یزد، موزه نادعلیان و موزه عروسک‌های ملل را که از جمله موزه‌های جذاب و متفاوت ایران هستند، برای شما معرفی می‌کنیم:

موزه آب - یزد

«موزه آب» واقع در بافت قدیمی یزد، متعلق به «حاج سید علی اکبر کلاهدوز» در سال ۱۲۶۶ یعنی در عصر قاجاریه بوده و از اردیبهشت ۱۳۷۹ به‌عنوان یک موزه، بازدیدکنندگان را به شگفتی واداشته است. با ورود به موزه و طبقه همکف، حیاطی با گچبری‌ها و نقوش گیاهی بسیار نفیس می‌بینیم که دورتادور آن را اتاق‌هایی با آینه‌کاری‌ها و ارسی‌های زیبا، در بر گرفته است. کاریزها، قنات، ابزار مربوط به اندازه‌گیری حجم آب، وسایل تامین روشنایی قنات، اسناد و مدارک خرید و فروش آب، کتابچه میراب‌ها و اسناد توزیع آب، لباس مقنی‌ها، ظروف نگاه‌داری و حمل آب و بسیاری اشیا ارزشمند دیگر، در سطوح زیرین این خانه قرار دارد. بر پشت بام این خانه ۵ طبقه چاه‌خانه‌ای وجود دارد که در گذشته به‌وسیله چرخ‌چاه از آن آب می‌کشیدند و آب‌انبار خانه را که در طبقه همکف قرار داشت، پر می‌کردند. بازدید از این موزه نه‌تنها نکات علمی مربوط به چگونگی دستیابی و انتقال آب را برای ما بازگو می‌کند که درس چگونه زندگی کردن را علی‌رغم وجود مشکلات گوناگون به ما می‌آموزد. برگزاری جلسات کلاس در این موزه برای دانش‌آموزان می‌تواند تجربه‌ای متفاوت و تلنگری بر حساسیت آن‌ها نسبت به مصرف درست آب باشد.

موزه نادعلیان - هرمز

منبع: کتاب احمد نادعلیان نوشته احمد نادعلیان

«موزه نادعلیان» واقع در جزیره هرمز یکی از موزه‌های جالب و متفاوت در سطح کشور و حتی جهان است که می‌تواند محل خوبی برای ورود به دنیای هنر و اجتماع باشد.

دکتر «احمد نادعلیان» هنرمندی جهانی است که با دغدغه محیط‌زیست و توجه به فضاهای طبیعی، آثارش را در شهرهای مختلف ایران و جهان، گاه در خیابان‌ها و گاه در دل طبیعت اجرا می‌کند. اگر در خیابان ولی‌عصر تهران

قدم بزنید نمونه‌هایی از آثار او را می‌توانید بر سنگفرش‌ها ببینید. وی که دانش‌آموخته نقاشی از هنرهای زیبای تهران و فلسفه هنر از دانشگاه مرکزی انگلستان است با هدف ترویج دوستی انسان با طبیعت، هنرمندسرا و نگارخانه «پردیس پلور» را در سه شهر ایران از جمله تهران، پلور (شمال ایران) و جزایر قشم و هرمز (جنوب ایران در تنگه هرمز) احداث کرده‌است.

روی دیوارهای بنا و اطراف موزه، علامت‌ها و نقوشی به زبان‌های مختلف دنیا نوشته شده که علاوه بر زیبایی خاص خود، گردشگران را از میان کوچه‌های تودرتو به موزه می‌رساند. برخی از دیگر آثار موجود در موزه، توسط هنرمندان بین‌المللی و به‌واسطه برگزاری جشنواره‌های هنر محیطی در جزیره، با مواد و لوازم بومی مانند خاک‌های رنگی و ... نقاشی شده‌اند. استفاده از نقوش الهام‌گرفته از فرهنگ و ادبیات عامیانه و حتی نقوش موجود در لباس‌ها و شلوارهای محلی، موزه را به مکانی متفاوت و زنده تبدیل کرده است. این موزه با پرداختن به ابعاد مختلف، تنها مختص به آثار هنرمندان شناخته‌شده نیست، بلکه بومیان جزیره در شکل‌گیری موزه به‌صورت کنونی نقش به‌سزایی دارند. در این زمینه نادعلیان با هدف افزایش توانمندی اقتصادی و فرهنگی دختران و زنان نیازمند، برای آن‌ها آموزش‌هایی از قبیل نقاشی و طراحی و این‌که چگونه با چوب، گردنبند و گوشواره بسازند، در نظر گرفته است. هم‌چنین به کمک زنان جزیره با قسمت‌هایی از لباس‌های محلی که سوزن‌دوزی شده‌اند، چهل‌تکه‌های زیبایی درست می‌کنند که با طرح‌های نادعلیان منقوش می‌شود و این آثار در همین محل، به فروش می‌رسد.

این موزه، کودکان را نیز مورد توجه خاصی قرار داده است، از جمله کلاس‌های آموزشی که اعضای هیات مؤسس انجمن موزه، برای آن‌ها ترتیب داده‌اند. در این کلاس‌ها کودکان یاد می‌گیرند که چگونه با استفاده از خاک‌های رنگی، پشت شیشه نقاشی کنند. در کنار مباحث فرهنگی و هنری، مسائل زیست‌محیطی حتی زبان انگلیسی نیز برای کودکان به‌صورت رایگان آموزش داده می‌شود. عروسک‌های بومی جالبی نیز به نام «دختلوک» که با پارچه‌های کهنه ساخته شده و بسیار تخیلی و فاقد جزئیات هستند، از جمله موارد جالب این موزه است. هم‌چنین عروسک‌های کهنه زیادی از میان زباله و کوچه‌ها جمع‌آوری شده و در موزه قرار گرفته‌اند که استعاره از کودکان نادیده گرفته‌شده هستند و نشانگر این است که بهای آسیب‌های اجتماعی و نابسامانی‌های جامعه را کودکان می‌پردازند.

وجود فعالیت‌های وسیع موزه، زمینه تعامل با جامعه را فراهم کرده است و بسیاری از خانه‌ها در جزیره هرمز هویت اجتماعی و فرهنگی جدیدی را پذیرا شده‌اند که صاحبان آن‌ها فعالیت اقتصادی دارند. زمانی که موزه، یک هنرمندسرا بود به هنرمندان و گردشگران توصیه می‌شد تا در خانه‌های محلی ساکن شوند. حالا همان روش‌ها در همه جای جزیره حس می‌شود؛ در نتیجه موزه از قالب چند اتاق خارج شده و با کمک جامعه محلی و مهاجران جدید توانسته است به توسعه محیط‌زیست پایدار کمک کند.

بنابراین بازدید از موزه نادعلیان می‌تواند علاوه بر تجربه‌ای لذت‌بخش در دل طبیعت بکر هرمز، محلی برای آشنایی بازدیدکنندگان با مفاهیم اجتماعی و هنرهای بومی این منطقه می‌باشد.

